

12.05.2025

Dnro 132/03.04.04.11/2024

**Asia**

Muu kirkollisasia

**Valittaja**

Heikki Saarinen, Köyliö

**Päätös, josta valitetaan**

Säkylä-Köyliön seurakunnan kirkkovaltuusto, 20.12.2023, 31

Kirkkovaltuusto on 20.12.2023 § 31 päättänyt hyväksyä Säkylä-Köyliön seurakunnan hallintosäännön, joka tulee voimaan 1.1.2024.

**Valitus**

Päätös on kumottava.

Kirkkovaltuuston kokouksen asiakirjat ovat olleet puutteelliset, eikä kirkkovaltuutetuilla ole sen vuoksi ollut riittävästi tietoa päätöksenteon perustaksi. Kirkkohallituksen hyväksymä hallintosääntömalli on puuttunut kirkkovaltuuston pöytäkirjan liitteistä. Hallintosääntömallista olisi ollut nähtävissä eri vaihtoehdot ja mahdollisuudet seurakunnan osa-alueen hallinnon järjestämiseksi ja nimeämiseksi. Lisäksi liitteistä on puuttunut Köyliön kappelineuvoston asiaa koskeva lausunto perusteluineen, vaikka lausunnosta onkin maininta kirkkoneuvoston esittelytekstissä kirkkovaltuustolle.

Kirkkovaltuuston päätöksellä 20.12.2023 § 31 hyväksytyn hallintosäännön 12 § on otsikoitu seuraavasti: ”Köyliön kirkkoalueen aluetyöryhmän tehtävät ja päätösvalta”. Mainitussa pykälässä on kuitenkin määrätty vain tehtävistä, ei päätösvallasta. Toisaalta, mikäli delegoidaan päätösvaltaa, tulisi työryhmä tai vastaava nimetä johtokunnaksi, koska työryhmälle ei voida delegoida päätösvaltaa. Saman pykälän kohdan 5 mukaan aluetyöryhmä ”hoitaa” alueen kirkkoa ja seurakunnan muuta omaisuutta annettujen ohjeiden mukaisesti. Hoitaa-sanat sisältö on epämääräinen ja määrittelemätön, eikä sen merkitykseen ole saatu vastausta edes kokouksessa kysyttäessä. Kiinteistönhoito on seurakunnan muun hallinonalan tehtäviä ja vastuulla, eikä kiinteistönhoitoa voida osoittaa vapaaehtoiseen toimintaan keskittyvän

kirkkoalueen tehtäväksi, eikä seurakunnassa ole osoitettu kirkkoalueelle omia työntekijöitä. Mikäli hoitamisella tarkoitetaan tässä yhteydessä kiinteistöhoitoa, tulisi kirkkovaltuuston osoittaa talousarviossa Köyliön kirkkoalueelle riittävä taloudellinen resurssi ja henkilöresurssi tämän tehtävän toteuttamiseksi.

### **Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa**

Kirkkovaltuusto on antanut lausunnon.

Saarinen on antanut vastineen ja sen saatteessa vaatinut, ettei kirkkovaltuuston lausuntoa oteta huomioon ja että hallinto-oikeus hankkii lausunnon kirkkohallitukselta. Lisäksi Saarinen on vastineessaan muun ohella esittänyt, että hallintosäännön valmistelussa ei ole toteutunut kirkkolain 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettu seurakunnan jäsenen vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen, koska seurakunnan osa-aluetta koskevia muutoksia ei ole valmisteltu Köyliön kappelineuvoston kanssa.

### **Merkitään**

Hallinto-oikeus on erottanut Saarisen kirkollisvalitukset Säkylä-Köyliön seurakunnan kirkkovaltuuston kahdesta muusta päätöksestä 20.12.2023 §:t 32 ja 34 käsiteltäväksi tästä asiasta erillään (hallinto-oikeuden lyhyet diaarinumerot 133/2024 ja 134/2024). Hallinto-oikeus on tänään antanut myös näihin asioihin ratkaisut.

### **Hallinto-oikeuden ratkaisu**

Hallinto-oikeus hylkää kirkkovaltuuston lausuntoa ja kirkkohallituksen lausunnon hankkimista koskevat vaatimukset.

Hallinto-oikeus ei tutki vasta vastineessa esitettyä valitusperustetta liittyen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varaamisen laiminlyöntiin.

Hallinto-oikeus on muilta osin tutkinut valituksen ja hylkää sen.

### **Ratkaisun perustelut**

Kirkkovaltuuston lausuntoa ja kirkkohallituksen lausunnon hankkimista koskevat vaatimukset

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 37 §:n 1 momentin mukaan hallintotuomioistuimen on huolehdittava siitä, että asia tulee selvitettyksi.

Saman lain 43 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan hallintotuomioistuin voi oma-aloitteisesti pyytää erityistä asiantuntemusta vaativasta kysymyksestä lausunnon muulta kuin päätöksen tehneeltä viranomaiselta.

Saman lain 79 §:n toisen virkkeen mukaan hallintotuomioistuimen tulee harkita kaikkia esiin tulleita seikkoja ja päättää, mihin seikkoihin ratkaisu voidaan perustaa.

Hallinto-oikeus toteaa lähtökohtana olevan, että hallinto-oikeus pyytää päätöksen tehneeltä viranomaiselta lausunnon. Lausunto ei sido hallinto-oikeutta. Hallinto-oikeus harkitsee asiaa ratkaistessaan itse, mikä merkitys lausunnon on annettava osana asiassa saatua selvitystä. Kirkkohallituksen lausunnon hankkiminen hallinto-oikeudelle ei ole asian selvittämiseksi tarpeen.

#### Tutkimatta jättäminen

Kirkkolain 12 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan valittajan tulee esittää 2 momentissa tarkoitetut valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

Valittaja on hallintosäännön hyväksymistä koskevassa valitusasiassa vasta 30.5.2024 antamassaan vastineessa esittänyt, että asian valmistelussa on laiminlyöty osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen. Tämä valitusperuste on esitetty vasta valitusajan päättymisen jälkeen ja se on siten jätettävä myöhässä esitettynä tutkimatta.

#### Tutkituilta osin

##### **Asian valmistelu ja esittely**

Valituksessa on katsottu, että kirkkovaltuutetuilla ei ole ollut riittävästi tietoa päätöksenteon perustaksi, koska kirkkohallituksen hallintosääntömalli ja Köyliön kappelineuvoston hallintosääntöä koskeva lausunto ovat puuttuneet kokouksen asiakirjoista.

Kirkkovaltuuston asiaa koskeva pöytäkirja on niin sanottu juokseva pöytäkirja, jossa on mukana asian aikaisempi käsittely kirkkoneuvostossa 30.11.2023. Kirkkoneuvoston päätöksen kertoelmaosassa selostetut asiat ovat siten olleet kirkkovaltuuston tiedossa sen päättäessä hallintosäännöstä. Kirkkoneuvoston päätöksen kertoelmaosassa on muun ohella todettu kirkkoherran laatineen Säkylä-Köyliön seurakunnan hallintosäännön kirkkohallituksen laatiman malliohjesäännön, oikeastaan hallintosääntömallin pohjalta.

Edelleen kirkkoneuvoston päätöksen kertoelmaosan mukaan kappalainen esitteli kirkkoneuvostolle Köyliön kappelineuvoston lausunnon hallintosäännöstä. Kirkkoneuvoston päätöksen kertoelmaosaan on sisällytetty suora lainaus kappelineuvoston lausunnosta koskien sitä, minkä sisältöisiä seurakunnan osa-aluehallinnon järjestämistä koskevien hallintosäännön 7 ja 11 §:n kirjausten tulisi kappelineuvoston näkemyksen mukaan olla.

Kappelineuvoston lausuntoon sisältyy kirkkoneuvoston pöytäkirjan kertoelmaosassa esitetyn lainauksen lisäksi johdanto-osa, selostusosa

hallintosäännön valmistelusta seurakunnassa, seurakuntalaisten kuulemisesta sekä lausunnon perustelut, joita ei ole lainattu tai muutoinkaan selostettu kirkkoneuvoston päätöksen kertoelmaosassa.

Hallinto-oikeus toteaa, että seurakunnassa ylintä päätösvaltaa käyttävän kirkkovaltuuston toimivaltaan kuuluu ratkaista, onko sillä riittävät tiedot päätöksen tekemiseksi. Kirkkovaltuusto voi tarvittaessa palauttaa asian valmisteluun lisäselvityksen hankkimiseksi tai panna asian pöydälle siirtäen päätöksenteon myöhempään kokoukseen.

Pöytäkirjasta ilmenevästi kirkkovaltuuston kokouksessa on tehty kannatettu esitys asian palauttamisesta uudelleen valmisteluun. Suoritetussa äänestyksessä kirkkoneuvoston pohjaesitys tuli kirkkovaltuuston päätökseksi. Kirkkovaltuusto on siten itse arvioinut, että sillä on kirkkoneuvoston suorittaman valmistelun pohjalta käytössään riittävät selvitykset hallintosäännöstä päättämiseksi. Hallinto-oikeus toteaa, että kirkkoneuvoston päätöksen kertoelmaosasta ilmenee, että Köyliön kappeliseurakunta on katsonut, että Köyliön kirkkoalueelle tulisi esitetystä mallista poiketen asettaa Köyliön kirkkoalueen johtokunta, jolle kirkkovaltuuston tulisi delegoida päätösvaltaa. Kirkkovaltuusto on voinut katsoa, että sillä on kirkkoneuvoston päätöksen kertoelmaosan perusteella riittävä selvitys Köyliön kappelineuvoston kannasta hallintosääntöön. Kirkkovaltuuston päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä myöskään sillä perusteella, ettei kirkkohallituksen hyväksymä hallintosääntömalli, jonka tarkoituksena on olla seurakuntien tukena hallintosäännön valmistelussa, ole sisältynyt asiakohdan liiteasiakirjoihin.

Hallinto-oikeus katsoo, ettei kirkkovaltuuston päätös ole syntynyt valituksessa esitetyllä valmistelun ja asian esittelyn puutteellisuutta koskevalla perusteella virheellisessä järjestyksessä.

### **Valituksenalaisella päätöksellä hyväksytty hallintosääntö**

#### *Kirkkovaltuuston päätösvalan lähtökohdat*

Kirkkovaltuusto päättää seurakunnan hallinnon rakenteesta. Se päättää hallintosäännöstä, joka kirkkolain 3 luvun 7 §:n 2 mukaisesti sisältää tarpeelliset määräykset muun ohella seurakunnan hallinnon järjestämisestä ja toimielimistä sekä päätösvalan siirtämisestä toimielimelle. Saman luvun 8 §:n 1 momentin mukaisesti kirkkovaltuusto voi järjestää seurakunnan osa-aluetta koskevaa hallintoa turvatakseen seurakunnan tehtävän toteutumisen ja osa-alueella asuvien jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet. Kirkkovaltuustolla on laaja harkintavalta kirkkoneuvoston alaisen organisaation muotoilemisessa. Kirkkovaltuustolla on niin ikään laaja harkintavalta arvioida itse, millaisia hallintosäännön määräyksiä kirkkovaltuusto pitää tarpeellisina. Hallintosäännön määräykset eivät kuitenkaan saa olla lainvastaisia.

Hallinto-oikeuden toimivaltaan ei kuulu arvioida hallintosäännön ja siihen sisältyvien määräysten tarkoituksenmukaisuutta. Hallinto-oikeuden toimivaltaan ei myöskään kuulu arvioida hallintosääntöön sisältyvien määräysten esittämistapaan liittyviä tarkoituksenmukaisuusseikkoja.

Kirkkolain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 108/2022 vp) yleisperusteluiden mukaan seurakunnan osa-alueen hallintoa koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että seurakunta voisi itse järjestää sitä nykyistä vapaammin. Säännökset seurakunnan sisäisestä aluehallinnosta korvaisivat voimassa olevan sääntelyn muun ohella kappeliseurakunnista. Ehdotuksen mukaan säädösten ei siten myöskään enää säädettäisi muun ohella kappelineuvostosta, vaan kirkkovaltuusto voisi itse päättää osa-alueen hallinnon toimielimestä sekä sen nimestä ja kokoonpanosta. Seurakunta voisi itse päättää myös siitä, millainen rooli, tehtävä ja toimivalta alueelliselle toimielimelle annetaan. (---) Esitys antaisi mahdollisuuden erilaisiin seurakuntien osa-aluehallinnon ratkaisuihin. Muutoksen ansiosta osa-aluehallinnon rakenteiden järjestämistä voitaisiin pohtia paikallisesti nykyistä vapaammin.

Kirkkolain 3 luvun 4 §:n 1 momenttia koskevien yksityiskohtaisten perusteluiden (HE 108/2022 vp) mukaan pykälän 1 momentissa luetellaan seurakunnan hallintoa hoitavat toimielimet eli toimielimet, joilla on päätösvaltaa tai joille sitä voidaan delegoida. Voimassa olevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että hallintoa hoitavien toimielimien luettelosta poistettaisiin kappelineuvosto ja piirineuvosto. Säädösten ei siten enää säädettäisi, että osa-aluehallinnon toimielimenä toimisi joko kappelineuvosto tai piirineuvosto. Osa-aluehallinnolle delegoitua päätösvaltaa käyttävään toimielimeen sovellettaisiin johtokuntaa koskevia säännöksiä, mutta kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voisi jatkossa itse päättää toimielimen nimestä.

Kirkkolain 3 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan kirkkovaltuusto voi järjestää seurakunnan osa-aluetta koskevaa hallintoa turvataksaan seurakunnan tehtävän toteutumisen ja osa-alueella asuvien jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Viimeksi mainittua säännöstä koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 108/2022 vp) on muun ohella todettu, että enää ei säädösten säädettäisi, että osa-aluehallinnon toimielimenä toimii joko kappelineuvosto tai piirineuvosto, vaan kirkkovaltuusto päättäisi itse tarvittavasta toimielimestä ja sen nimestä. Jos toimielimelle delegoitaisiin aluetta koskevaa päätösvaltaa, hallintoa hoitaisi ehdotetun tämän luvun 4 §:n perusteella johtokunta.

### *Hallintosäännön 12 §:n määräykset*

Hallintosäännön 12 § on otsikoitu seuraavasti: ”Köyliön kirkkoalueen aluetyöryhmän tehtävät ja päätösvalta”. Pykälän sisältö on seuraava:

”Köyliön kirkkoalueen aluetyöryhmän tehtävänä on:

- 1) suunnitella ja kehittää seurakunnan hengellistä työtä alueellaan yhteistyössä työalojen, työntekijöiden ja seurakuntalaisten kanssa;
- 2) tehdä kirkkoneuvostolle vuosittain sen määräämään ajankohtaan mennessä Sahan rahaston varoja koskeva toiminta- ja taloussuunnitelma;
- 3) antaa kirkkoneuvostolle vuosittain sen määräämään ajankohtaan mennessä kertomus edellisen vuoden Sahan rahaston varojen käytöstä;
- 4) tehdä ehdotuksia vuotuisen kolehtisuunnitelmaan;
- 5) hoitaa alueen kirkkoa ja seurakunnan muuta omaisuutta annettujen ohjeiden mukaisesti.”

Kirkkovaltuuston hallinto-oikeudelle antamassa lausunnossa on muun ohella todettu, että Köyliön kirkkoalueen aluetyöryhmälle ei hallintosäännön 12 §:n otsikoinnista huolimatta ole uskottu päätösvaltaa eikä kysymys ole virallisesta johtokunnasta. Lausunnossa on lisäksi todettu, että se, mitä hallintosäännön 12 §:ssä mainittu sana ”hoitaa”, joka on otettu suoraan kirkkohallituksen antamasta hallintosääntömallista, käytännössä tulee tarkoittamaan, jää pitkälti aluetyöryhmän vastuulle ja harkintaan. On kuitenkin selvää, että vastuu seurakunnan kiinteistöjen hoidosta on asianomaisilla viranhaltijoilla ja kirkkoneuvostolla, viime kädessä myös kirkkovaltuustolla. Koska kysymys on vain työryhmästä, sen toiminta-ajatus on määritelty väljästi.

#### *Oikeudellinen arviointi*

Hallinto-oikeus toteaa, että hallintosäännön 12 § on valituksessa esitetyn tavoin osin ristiriitainen sen otsikon termin ja pykälän sisällön osalta, kun otsikossa esiintyy sana ”pätösvalta”, vaikka kyseisessä pykälässä on määrätty vain aluetyöryhmän tehtävistä eikä päätösvalasta. Ristiriitaisesta otsikoinnista huolimatta hallintosäännön 12 §:n sisällöstä on yksiselitteisesti luettavissa, ettei mainitussa pykälässä määrätä päätösvalasta, vaan määräyksen johtolauseessa todetuin tavoin aluetyöryhmän tehtävistä.

Epäjohdonmukaisesta otsikoinnista ei näin ollen seuraa, että kirkkovaltuuston päätös hyväksyä hallintosääntö tulisi katsoa kirkkolain 12 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu tavoin lainvastaiseksi ja että kirkkovaltuuston valituksenalainen päätös tulisi tällä perusteella kumota. Valtuusto on sille asiassa kuuluvan harkintavallan nojalla voinut olla nimeämättä aluetyöryhmää johtokunnaksi. Siitä, että hallintosäännön 12 §:n 5 kohdassa on käytetty sinänsä monimerkityksistä sanaa ”hoitaa”, ei seuraa, että hallintosääntö olisi lainvastainen.

## **Yhteenvedo**

Kirkkovaltuuston päätös ei ole Saarisen esittämillä perusteilla syntynyt virheellisessä järjestyksessä, kirkkovaltuusto ei ole ylittänyt sille asiassa kuuluvaa harkintavaltaa eikä siten toimivaltaansa eikä kirkkovaltuuston päätös ole kirkkolain 12 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu tavoin lainvastainen.

## **Sovelletut oikeusohjeet**

Perusteluissa mainitut

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 81 § 2 mom 5 kohta

Kirkkolaki 3 luku 2 § 1 mom, 5 §, 6 § 1 mom, 7 § 1 mom ja 9 § 1 mom, 10 luku 1 § 1 mom sekä 12 luku 17 § 2 mom

## **Muutoksenhaku**

Kirkkolain 12 luvun 13 §:n mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (Kirkollisvalitus)

## **Hallinto-oikeuden kokoonpano**

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeustuomarit Tiina Forsten, Sami Kouki, Jukka Vanto. Asian on esitellyt Jukka Vanto.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu ja tulostettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmästä.

## **Jakelu**

Päätös tavallisena tiedoksiantona sähköisesti

Heikki Saarinen

Oikeudenkäyntimaksu 270 euroa

Säkylä-Köyliön seurakunnan kirkkoneuvosto, jonka on kirkkolain 12 luvun 13 §:n 3 momentin mukaisesti ilmoitettava päätöksestä

Tiedoksi

Turun arkkiihippakunnan tuomiokapituli

**Hallinto-oikeuden yhteystiedot**

Turun hallinto-oikeus  
Sairashuoneenkatu 2–4 (PL 32), 20101 Turku  
turku.hao@oikeus.fi  
Puh. 029 56 42400  
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

**Liite hallinto-oikeuden päätökseen****VALITUSOSOITUS (Kirkollisvalitus)**

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

**Valitusluvan myöntämisen perusteet**

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

**Valitusaika ja tiedoksisaantipäivä**

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä**, sitä päivää lukuun ottamatta.

Jos päätöksestä valitetaan seurakunnan jäsenelle taikka seurakuntayhtymän jäsenkunnalle tai sen jäsenelle kuuluvan valitusoikeuden nojalla, valitusaika lasketaan siitä päivästä, jolloin ilmoitus päätöksestä on julkaistu seurakunnan tai seurakuntayhtymän ilmoitustaululla.

Jos päätös on annettu asianomaiselle erikseen tiedoksi, valitusaika luetaan kuitenkin tiedoksisaannista. Vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon **kirjeitse tavallisena tiedoksiantona** lähetetystä päätöksestä seitsemäntenä päivänä päätöksen lähettämisestä, jollei vastaanottaja näytä tiedoksisaannin tapahtuneen tätä myöhemmin. Päätös on lähetetty päätöksen antopäivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. **Viranomaisen** tietoon asiakirjan katsotaan kuitenkin tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Käytettäessä **todisteellista tiedoksiantotapaa** vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon vastaanottotodistuksen, saantitodistuksen tai tiedoksiantotodistuksen osoittamana päivänä. Sijaistiedoksiannossa tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Käytettäessä **tavallista sähköistä tiedoksiantotapaa** vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä (sähköpostitse tai sähköisen asiointipalvelun kautta), jollei muuta näytetä. **Sähköisen asiointipalvelun kautta todisteellisesti** tiedoksi saadun päätöksen tiedoksisaantipäivä on päätöksen noutamispäivä asiointipalvelusta.

## Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

## Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

## Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**. Sen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Asiakirjat voi toimittaa myös sähköisessä asiointipalvelussa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

### Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

|                 |                |
|-----------------|----------------|
| Käyntiosoite:   | Postiosoite:   |
| Fabianinkatu 15 | PL 180         |
| 00130 Helsinki  | 00131 HELSINKI |

Puhelin: 029 56 40260 (kirjaamo)

Fax: 029 56 40382

Sähköposti: [korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi](mailto:korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi)

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

**KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖKSESTÄ PERITTÄVÄ  
OIKEUDENKÄYNTIMAKSU**

Muutoksenhakuasian ja valituslupa-asian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 610 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu.

Oikeudenkäyntimaksua ei korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritä tuomioistuinmaksulain 5 §:ssä tarkoitetuista maksuttomista suoritteista tai mikäli maksun perimättä jättämiseen on lain 4 §:ssä tarkoitettu peruste.

Oikeudenkäyntimaksua ei myöskään peritä, jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Lopputuloksesta riippumatta maksu peritään kuitenkin veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta eikä muualla laissa viranomaisen toimenpiteistä suoritettavista maksuista vapautetuilta. Jos maksun periminen olisi ilmeisen kohtuutonta, viranomainen tai maksun määräävä virkamies voi yksittäistapauksessa määrätä, ettei maksua peritä.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015)